

- Holnap jönnek - mondta Lacika édesanyja.

- Kik jönnek, mami? - kérdezte a kislány közömbösen.

- Holnap hozzák végre a tüzelőt.

- A fekete emberek? - váltott az alig ötéves gyermek hangja ijedősre, hiszen így emlegették a családban azokat a piszkos, széntől, portól, munkától sötétre színeződött embereket, akik a lovas kocsiról a pincébe vitték minden ősszel a télire való tüzelőt. Meg talán azért is, mert kevés beszédű, komor tekintetű, mogorva, izzadt, bűdös, köpködős férfiak voltak a szállítók. Trógerék - ezt is hallotta korábban Lacika sokszor. Megmaradt benne az is, hogy a nagy ház lakói közül többen mondták, biztos börtöntöltelék is van köztük.

A börtön szó különben gyakran elhangzott az utóbbi időben. A családban is hallotta többször Lacika; ha nagy néha vendégségbe mentek vagy hozzájuk jöttek, akkor is, az utcán, a szomszédok között is. Tavaly ősszel, amikor az a nagy felfordulás volt, amikor édesapa hosszú hetekig nem vitte el magához Lacikát és három évvel idősebb nővérét, s amikor olyan furcsák és izgatottak voltak a felnőttek, akkor a kislány egyáltalán nem értette, hogy miket beszélnek az emberek. Az egyik bácsi a házban azt mondta, hogy Kádárnak börtönben a helye, a másik, hogy Kádár majd rendet csinál. Egy néni, aki a földszinten lakott, azt sziszegte Lacika édesanyjának a lift előtt, hogy sokan fognak fizetni a felfordulásért. Egy fiatal hölgy korábban a magyar zászlóból vágott ki valamit, erre emlékezett Lacika, s arra is, hogy az édesanyja adott egy nagy ollót a néninek, aki kör alakú lyukat vágott a zászlón, így lobogott az napokig a ház kapuja melletti tartóban. Ez a hölgy később eltűnt, disszidált, így mondták a házban, Lacikában megmaradt a szó, bár nemigen értette.

Nem értette a fekete embereket sem. Miért jó nekik, hogy a hátukon nagy kosárban cipelik le a pincébe a tüzelőt? Miért olyan szótlanok, és miért nem kedvesek vele?

A lovak! Azok aztán mindenért kárpótolták. Tavaly is a lovakat várta nagyon. Ott állt édesanyjával a ház előtt, alig bírta magával. S egyszer csak jött a szekér, tüzelővel megrakodva,

húzta a két ló a hatalmas rakományt. Két ember ült elöl, egy ember fönn a szénkupacon. A szekér megállt, a piszkos férfiak leugrottak, valami papírt aláírtak édesanyával, aki megmutatta a pincét az udvar végén. Az egyik férfi visszamászott a szekérre, egy-egy hatalmas kosarat megrakott szénnel, lemérte azokat a mérlegen, majd intett a többieknek. Ő lehetett a főnök. S a két fekete ember hátára vette a kosarakat, s vitték nehéz terhüket a pincébe.

Sokszor fordultak, meg sem álltak. Édesanya számolta a kosarakat, szeme se rebbent, ha valamelyik férfi köpött vagy káromkodott egyet. Más nem is hallatszott a lihegésen kívül. Kétszer szólaltak meg csupán.

- Tünés innen föl a jó anyádhoz! - ordította az egyik fekete ember Lacikának a pincében, mert ő ott kíváncsiskodott, vajon hogyan ürítik ki azokat a rettenetes kosarakat. S a kisfiú mi mást tehetett, fölsétált a lépcsőn, lehajtott fejjel végigballagott az udvaron, most szomorúságában a porolóra sem csimpaszkodott, ahogy szokott, kiment a ház elé, és a kapunál nézte újra nagyra nyílt szemekkel a lovakat.

Másodszor a főnök szólalt meg, neki is Lacikával volt baja. Nem tetszett, hogy a kisfiú közel merészkedett a lovakhoz, s úgy nézte őket. A két ló békésen álldogált, hátukra durva pokrócot terítettek, szájuk elé a nyakukra erősítve zsákot kötöttek, abból abrakoltak a derék állatok. Lacika, a pesti kisfiú ilyet ritkán látott, előbb megbabonázva meredt rájuk, aztán araszolva közeledett a lovakhoz. Az egész utcát betöltő ordítás állította meg:

- Nem az anyucid szoknyája mellett vagy! - üvöltötte a főnök.

És Lacikának könnyek szöktek a szemébe, visszasomfordált a kapuhoz. Édesanyja pedig vigasztalóan nyújtotta a kezét feléje, nem mondott semmit, mit is mondhatott egyáltalán ez a törékeny asszony ennek a robosztus, nagy hangú férfinak.

- Fekete a lelke is a fekete embereknek - súgta a fiának. - Végeznek nemsokára, mindjárt otthon leszünk, és nagyot bújunk!

S bizony végeztek is hamar a mogorva, durva emberek. Megvolt a kosarak száma, de hogy a kosarakban mindig annyi volt-e a tüzelő súlya, amennyi kellett, ezt csak a mérő ember és jóisten tudhatja - ahogy az asszony mondta néhány nappal később a telefonban volt férjének. Különben is: nem ez volt már számára a fő probléma. Az foglalkoztatta leginkább, hogy Lacikát megvigasztalja, a gyermek egyre többet emlegette a fekete embereket, álmódott is velük. S végképp nem értette a kisfiú: miért ripakodtak rá, hiszen ő semmi, de semmi rosszat nem csinált!

* * *

Eltelt egy év, itt volt az ősz, a tél kapuja. Megint ott állt anya és gyermeke a ház előtt, s a

kisfiúnak persze gombóc volt a torkában, két kézzel kapaszkodott anyjába, egyszerre remegett és fázott, néha az asszony háta mögé bújt, onnan kandikált kifelé. Aztán megérkezett a lovas kocsi, minden úgy kezdődött, mint tavaly, az emberek éppoly feketék voltak, mint tavaly, ugyanolyan bűdösek voltak és ugyanolyan szótlanok. Hogy azok voltak-e, akik egy esztendeje hozták a tüzelőt, vagy mások: sem az anya, sem a kisfiú nem tudta eldönteni. Nem is akarták. Nem mondták ki, de mindketten arra gondoltak, jó lenne minél hamarabb túlesni az egészen: a tüzelőszállításon, egyáltalán a fekete emberekkel való találkozáson.

Lacika most nem mozdult anyja mellől, véletlenül se ment le pincébe, a lovakat viszont éppúgy megbabonázva figyelte, mint tavaly, de egy tapodtat se lépett feléjük. A lovak békésen abrakoltak, a férfiak szótlanul, szuszogva szállították a tüzelőt, fordultak gyorsan, nem néztek senkire. Anya és gyermeke számolta a kosarakat, a főnök mérte a tüzelőt, a fekete emberek meneteltek a kosarakkal.

Aztán a munka befejeződött. Végeztek a fekete emberek. Az üres kosarak már fenn voltak a kocsin, két férfi szótlanul cigarettázott, a harmadik a lovakról szedte le a pokrócot, majd akasztotta le az abrakoló zsákot.

Ezt megúsztuk - zárta le magában az asszony a délutánt, s a kisfiú fejében is hasonló gondolat motoszkált. Búcsúzott a lovaktól, legalábbis a tekintetével. S ekkor valami állati üvöltés hallatszott, artikulátlan rikácsolás inkább. Az első pillanatban a kisfiú arra gondolt, amire édesanyja is: a fekete emberek egyike kezdi, vagy inkább folytatja a tavalyi tempót. De nem! A lovas szekér hátsó részénél, szinte a semmiből fölbukkanva, a részeges, öreg házfelügyelő állt, helyesebben állni próbált, mert tántorgott, s egyet lépett előre és vissza. S most már a kiabálását is hallani lehetett:

- Azt hiszi a nagyságos asszony, hogy kell neki tüzelő. Minek neki? Úgyis elvitetem télire, hogy attól kódul!

A gyerek hirtelen az anyjába kapaszkodott, aki rémülten nézett körül, pedig jól tudta, hogy ezt neki mondják.

- De kérem... - ennyit tudott szólni, többet nem, mert a részeg férfi a szavába vágott:

- Semmi kérem, akkor udvariaskodott volna, amikor tavaly odaadta az ollót annak a zászlólukasztó ribancnak. Meg főleg amikor tegnap, mikor... mikor - megakadt, láthatóan gondolkodott és erőt gyűjtött. -Tudja, ki a proli... - itt megint megakadt.

Az asszony már emlékezett, hogy előző nap délután a liftajtónál beszélgetett a Pintér gyerekek apjával, és suttogva ugyan, de proli-iracsajtót emlegettek. Ezt hallhatta meg az udvaron sertepertelő házfelügyelő. Hallgatott egy évig a zászlóról, de a tegnapot nem tudja felejteni.

- Én proli, én? - Eltorzult arcán olyan gyűlölet volt, amelyet az asszony még elképzelni sem tudott. A férfi elindult a nő felé, aki a gyermekkel lassan hátrálni kezdett. - Véged van, börtönben rohadsz meg! - Ezt már élvezettel suttogta a részeg.

A fekete emberek

Written by Kaiser László

- Ácsi! - Ennyi hallatszott. A részeg megállt, bambán meredt maga elé. Aztán annyit érzett, hogy izmos kezek ragadják meg, és a falhoz lökik. A fekete emberek vették körül, egyikük megfogta a házfelügyelő kabátját, majd nyugodtan így szólt:

- A pofádat befogod! Világos?

- Nem csak most, hanem jó sokáig - vette át a szót a másik, és a részeg ember arcába fújta a cigarettafüstöt, többször is.

A házfelügyelő szinte józannak tűnt, nem védekezett és nem mondott semmit. Hideg idő volt, halántékán, homlokán mégis izzadságcseppek jelentek meg, ha nem is annyi, amennyi a fekete emberek arcát borította.

- Tisztázzunk valamit - mondta az a férfi, amelyik a kabátot fogta. - Most szépen hazatakarodsz, prolikám. Hazatakarodsz, és eszedbe se jut ezt az asszonyt bántani. Nem szólsz senkinek róla, mert mi nem felejtünk. Ha megtudjuk, hogy feljelentetted, neked véged! Sokat járunk még ezen a környéken, megkeresünk, ha patkánykodsz. - Ezzel a kapu felé lökte a házfelügyelőt, aki rémülten szaporázott befelé.

Az eddig szótlán harmadik férfi köpött egyet utána, majd ennyit mondott:

- Dászvidányijá! - És megint köpött.

Az asszony és a gyerek szótlánul figyelt mindent, meg se mertek mozdulni. Amikor a házfelügyelő eltűnt az udvaron, az asszony a férfiak felé fordult, szeretett volna köszönetet mondani, de képtelen volt, mert szemét hirtelen elöntötték a könnyek, s rázni kezdte a zokogás. Alig hallotta, hogy Lacika egyre kérdezi:

- Mami, mi a baj, mami, mi a baj?

Az asszonyt egyre rázta a zokogás, nem tudta abbahagyni a sírást. Magához szorította gyermekét, s amikor néhány perccel később fölneézett, könnyei ködfüggönyén keresztül látta, hogy a fekete emberek újra dolgoznak. Mintha még nem vitték volna le a mélybe a tüzelőt, púpozott kosárral meneteltek a pince felé.

(2006)